

Ο Ν Ο Υ Μ Α Σ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ - ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ -
ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

* Ένας λαός υψώνεται ή μα
δείξει πώς δε φοβάται την
αλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ.

Κάθε γλώσσα έχει τους φυ-
σικούς της κανόνες.
ΒΗΛΑΡΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΣΤ'

ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ 24 ΤΟΥ ΦΛΕΒΑΡΗ 1908

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΖΗΝΩΝΗ ΑΡΙΘΜ. 2

ΑΡΙΘΜΟΣ 284

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- ALBERT THUMB. Το ζήτημα της νεοελληνικής (με τάρφ. Λέξα 'Αρβανίτη) (τέλος).
- ΑΡΓΥΡΗΣ ΕΦΤΑΛΙΩΤΗΣ. Ιστορικά ξεγυμνώματα (συνέχεια).
- ΠΕΤΡΟΣ ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ. Για ένα άλλο δρόμο και μια κοινωνία.
- ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΡΑΜΑΣ. Στις κόκκινες φυλλάδες τα σκούρα κιτάπια.
- Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ. Ιατρικές ιστορίες διηγημένες από άρρώστους.
- ΠΟΙΗΜΑΤΑ. Σπύρος Περούλης, Μυριέλλα, Μπαλτάς, Τάκης Σαρακηνός.
- ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ—ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ—Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

ΙΑΤΡΙΚΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

ΔΙΗΓΗΜΕΝΕΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΡΡΩΣΤΟΥΣ

Εδώ είναι ιστορίες άρρώστων της κλειστής μας, διηγημένες από τους ίδιους ή φράση τους, ή άπλή και καθαρή, τις κάνει να είναι το λαϊκό τραγούδι της άρρώστιας, όπως ο καθηγητής μας κ. Φωκας τις έχαρακτήρισε, μ' όλη τή δυστυχία και τόν πόνο που φέρνει μαζί της, με τή λαχτάρα για τή ζωή και τή φόβο για τή θάνατο. Ωδηγημένος από τή φωτεινή σκέψη του καθηγητή έσυναξα τή λόγο και τή φράση τους πιστά, φωνογραφικά, όπως φερόταν στα χείλη τους. Έτσι ο άρρωστος κι' ο γλωσσολόγος κι' ο μελετητής να έχη ένα καθαρίο γλωσσικό ύλικό για ποικίλες μελέτες. Πρέπει να πούμε ότι οι άρρωστοί μας δεν είναι πληρωμένοι, μαλλιανοί ή Ψυχάρισται κι' ούτε καν ξέρουν αν υπάρχει στον κόσμο Ψυχάρης: είναι άπλοϊκοί άνθρωποι του λαού κι' αν και πολλοί απ' αυτούς δεν ξέρουν να γράφουν μήτε τ' όνομά τους, μ'όλα ταύτα τή λαϊκό πνεύμα τους βρίσκεται τόσο κοντά στο άρχαιο, όσο μακριά βρίσκεται τή πνεύμα των παιδευμένων: έτσι οι άνθρωποι του λαού χαρακτηρίζονται, από τή ιδίο συγγενικό πνεύμα, τέκνα μιας άδιάκριτης φυλής κι' έτσι οι γραμματισμένοι ξεχωρίζουν μέσα τ' αυτούς σαν κάτι ξένο απ' αυτούς, χωρίς χαρακτήρα και χωρίς χρώμα. Έχουμε κρατημένες ιστορίες άρρώστων από τήν Έφρην κι' από τή Ρούμελη, από τή Θεσσαλία κι' από τήν Κρήτη, από τήν Άνατολή κι' από τήν Ήπειρο κι' όλες τους έχουμ μια γλώσσα που πλησιάζει περισσότερο στη γλώσσα του Ψυχάρη παρά στη γλώσσα που μιλούν οι δασκάλοι. Σά γιατροί που είμαστε κι' έχουμ τή συνήθεια από τήν τέχνη μας να μ'ην παραδεχόμεστε λόγια παρά τήν άπόδειξη σε κάθε πρῆμα, τις ιστορίες μας τις φέρνουμ και σά μια μαρτυρία στα όσα έγραψε ο

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΦΩΚΑΣ
ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΤΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

καθηγητής μας κ. Φωκας τις προάλλες στην 'Ακρόπολη' τις φέρνουμ ακόμα και σά μια διαμαρτυρία που έρχεται από μέσα από τή λαό στα όσα άνάποδα ακούστηκαν τήν προπερασμένη βδομάδα στη Βουλή: ο λαός λέει ακόμα μια φορά μέσα στις ιστορίες μας πώς, έξόν από τή κοινό φυλετικό πνεύμα που τόν δίνει, ή πιο κοινή σ' όλους γλώσσα είναι αυτή που λέμε μεις και μ' αυτή μονάχα συνεννοούνται άναμεταξύ τους χωρίς ν' έχουμ άνάγκη από διερμηνεία. 'Η δοκιμή που κάνουμ' έμεις εδώ ως γίνη και σ' όποιο Νοσοκομείο του Παρισιού θέλετε: εκεί μέσα, αν βρεθῆ ένας Breton ή ένας Provençal ή ένας Flammand να μιλήση τή γλώσσα του, κανείς άλλος έξω από τούς πατριώτες του δε θα τόν καταλάβη και τούτο σημαίνει πώς μιλούνε άλλη γλώσσα και τούτο θα πῆ *ra to i s'* λοιπόν δεν έχουμ στην 'Ελλάδα *ra to i s'* όσα κι' αν λέη ή δεσποσύνη Στεφανόπολι: τώρα, αν μερικοί από τούς καθαρευουσιάνους μ'ας πούν πώς δεν καταλαβαίνουμ τή γλώσσα των άρρώστων μας, ακόμα χειρότερα γι' αυτούς: θα πῆ πώς ξέχασαν τή γλώσσα τους κι' έτσι άπόμειναν με μια γλώσσα συνθηματική, κανωμένη άπάνω σε μια ύστερική προσβολή άρχαιοπάθειας: που όσο τέλεια κι' αν είναι, ποτέ δε θα βγῆ έξω από τή φιλικό κύκλο τους και δε θα γίνη τῆς φυλής γιατί είναι ενάντια με τή φύση των πραγμάτων.

Άλλά παραστρατήσαμε: σκοπός μας δεν ήταν

να δείξουμ στους τυφλούς που είναι τή φῶς και στους κουφούς που ή μουσική.

Σ' αυτό τή μαζωμένο γλωσσικό ύλικό μπορεί να εύρη ένδιαφέρον ο γλωσσολόγος κι' εκείνος που σπουδάζει τή γλώσσα μας: μπορεί κανένας να γνωρίσει ποιά είναι τή καθαρό δημοτικό ήθος, πολύ λίγο γνωστό και γεμάτο νόστη, ελαστικότητα και δύναμη: μπορεί να σπουδάση τ' άμέτρητο πλήθος τούς ιδιωματισμούς τῆς γλώσσας, που είναι σά φανταχτερά γραμματικά στολίδια: έπειτα τή πλούσιο τυπικό καθαμιξές λέξης ξεχωριστά κι' όλο τή φραστικό πλούτος. Βέβαια ή έργασία αυτή δε είναι στο δρόμο του προορισμού της, όταν βρεθούν οι Μαρασλῆδες ή οι κυβερνήτες οι φωτισμένοι από περισσότερη αλήθεια και λιγότερο λογωπατισμό, που θα στείλουν μέσα στην 'Ελληνική γῆς νέους φωτισμένους κι' έργατικούς να έρευνήσουν άπάνω σ' αυτό τή πρόγραμμα: να γυρίσουν μέσα στο 'Ελληνικό σπίτι, να ακούσουν από τή στόμα του λαού τή φωνή του κοινά τῆ άκαμμένο τῆς: και να γράφουμ τή 'Ελληνικό λεξικό, τήν 'Ελληνική άνθολογία, τις παράδοσές του, τις ιστορίες του, τις παροιμίες του, τή λυπητερά του, τ' άστεία του, τή ύφος του, όλο τή πνεύμα του, για τή βιβλίο τῆς 'Ελληνικής λαοσοφίας σε όλες τις εκδηλώσες: βέβαια τότες, άπάνω σ' αυτό τή ύλικό, τή πνευματικό δέντρο μας θα πρασινίση και θα καρπίση σοφότερο από τή σοφία του, άρμονικότερο μέσα σ' όλους τούς έχους του και τελειοποιημένο από τόν άυτογνωρισμό.

Άλλά για μ'ας: εδώ ο πρώτος σκοπός είναι να πασκίσομε, με τή δύναμη αυτού του ύλικού που μ'ας δίνεται από τούς άρρώστους: μας, να καταθέσομε τα πρώτα κεφάλαια για τή μόρφωση μιας έπιστημονικής ιατρικής γλώσσας. 'Ιατρική νεοελληνική δεν υπάρχει! "Αν κ'αφαιρέσομε λίγες έργασίες που έγιναν εδώ κι' εκεί, τίποτις ή 'Ελλάδα δεν έπρόσφερε στην παγκόσμια 'Επιστήμη: μεταχειριζόμεστε κι' εδώ, ανάλογα με τήν περίσταση, μια γλώσσα που έφτιασαμε σε στενόν οικιαγενικό κύκλο: οι δασκάλοι κι' εδώ άνασκαλέψανε στον 'Ιπποκράτη και στο Γαληνό κι' ό,τι βρήκαν εκεί μέσα τή πῆραν και κουτσά στραβά τή συγκρίσαν και μ'ας έκαναν ένα σωρό δρους, συχνά τόσο αλλόκοτους, που μείναμε ο μόνος λαός στην πολιτισμένη Ευρώπη να έχουμ ιδιαίτερη έπιστημονική γλώσσα για τή γιατρική. Έτσι άποξενωμένοι, μακριά από κάθε συγχωινωσία, με μικρά μέσα, με λίγο ζῆλο για έργασία, βρεθήκαμε μοναδικοί στον κόσμο να γράφομε έπιστημονικές έργασίες που κανένας δεν μπορεί να τις καταλάβη, που κι' έμεις άναμεταξύ μας δεν τις καταλαβαίνουμ. Κ' εδώ λοιπόν για ν'έρθη άποτέλεσμα έ-